

Stiftelsen Narviksenteret og Dembra

Camilla Irene Davidsen

Dembra-koordinator Stiftelsen Narviksenteret

Om meg:

- Bergenser, men bodd i Nord-Norge siden 2009
- Utdannet lektor i språk og samfunnsfag v/UiT
- Jobbet som lærer i 5 år
- Jobbet som rektor og styrer ved et oppvekstsenter i 3 år
- Prosjektkoordinator for Dembra-tiltaket i region nord siden 2023
- Utdanning innen engelsk, historie, norsk, psykologi og ledelse.

FREDS- OG MENNESKERETTIGHETSSENTRENE

NARVIKSENTERET

FALSTADSENTERET

NANSEN FREDSSENTER

RAFTOSTIFTELSEN

HL-SENTERET

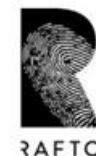
DET EUROPEISKE WERGELANDSENTERET

ARKIVET FREDS- OG MENNESKERETTIGHETSSENTER

STIFTELSEN 10. AUGUST

STIFTELSEN
10. AUGUST

dembra

STIFTELSEN
NARVIKSENTERET
Freds- og menneskerettighetscenter

5 pedagoger

Bred faglig kompetanse

Skolefaglig erfaring på

alle nivåer

Fake news

Moderne konflikt

Rasisme

Antisemittisme

Holocaust

Fordommer og stereotypier

Radikalisering

Krig

Ekstremisme

Flyktninger

Medborgerskap

Demokrati

Minoriteter

Konspirasjonsteorier

Ytringsfrihet

Menneskerettigheter

Folkemord

Konflikt

Erfaringsbasert læring

Ekskursjoner

Formidling om ulike tema

Formidling i museet

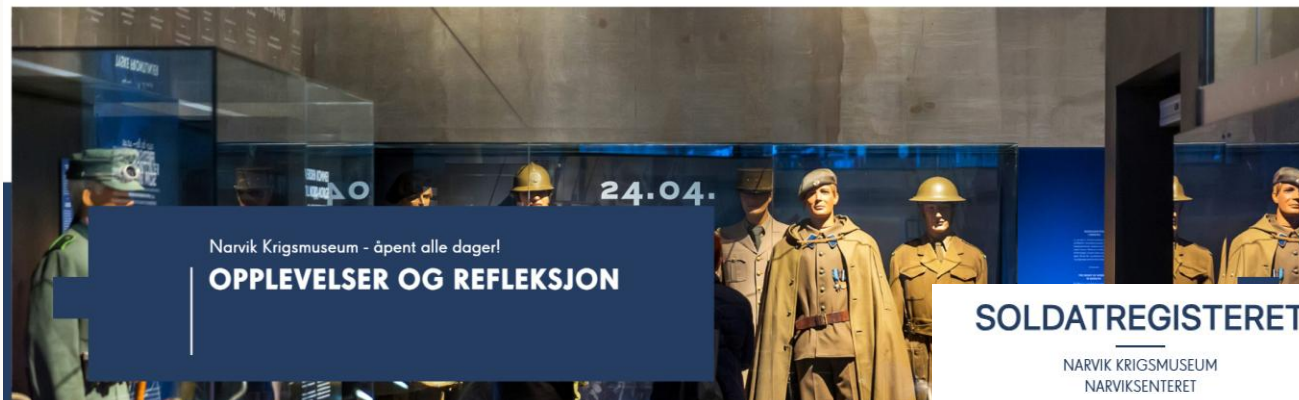
Reiser ut kostnadsfritt til skoler med våre
undervisningsopplegg i hele Nord-Norge

NARVIK KRIGSMUSEUM

NARVIK WAR MUSEUM

UTSTILLINGENE INFORMASJON UTDANNING ARRANGEMENTER BUTIKK SOLDATREGISTER

Narvik Krigsmuseum - åpent alle dager!

OPPLEVELSER OG REFLEKSJON

SOLDATREGISTERET

NARVIK KRIGSMUSEUM
NARVIKSENTERET

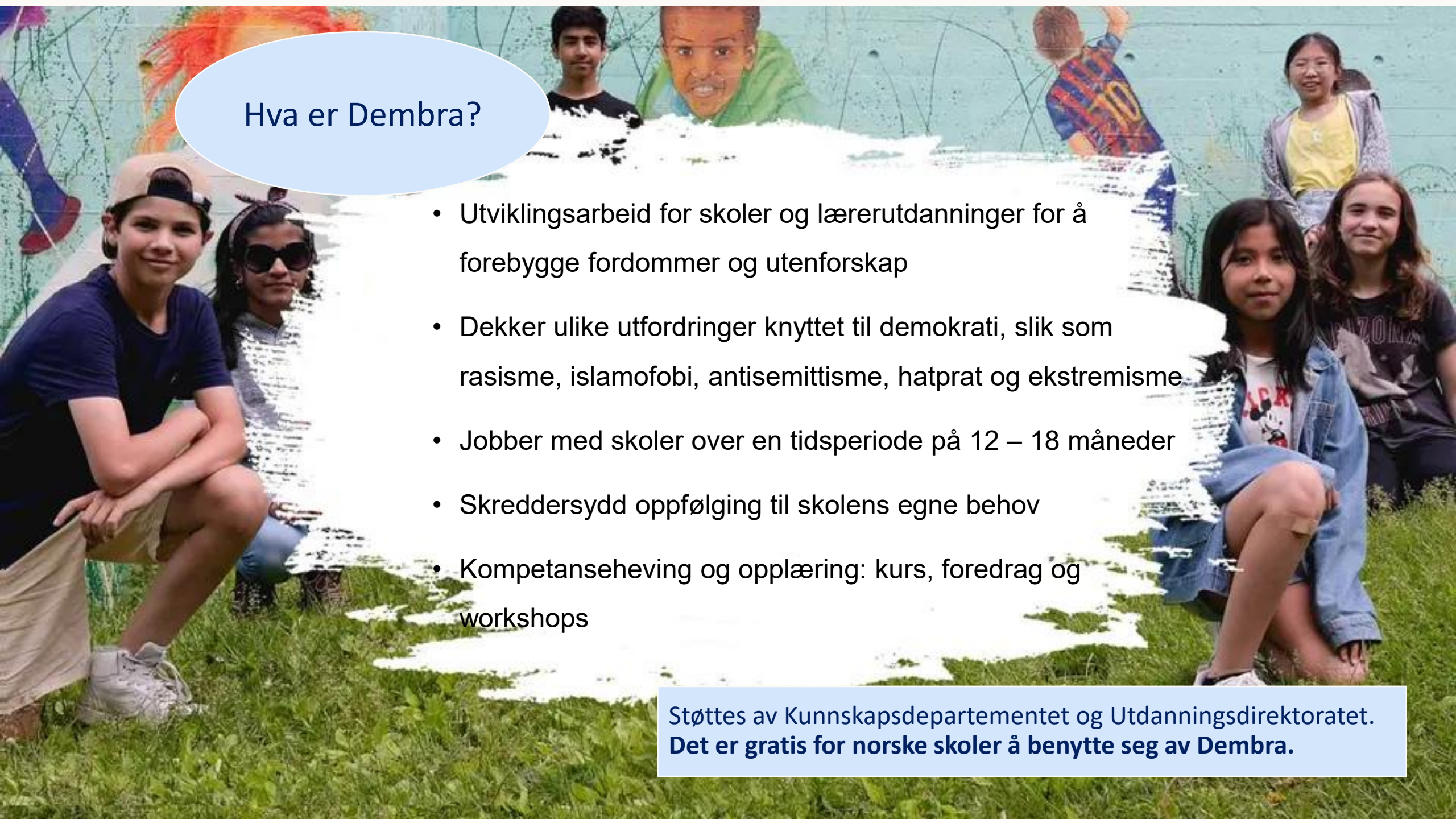
Avdelinger Soldater Sivile Tema Historier Krigsdekorasjoner

<https://krigsmuseet.no/>

<https://soldater.no/>

Hva er Dembra?

- Utviklingsarbeid for skoler og lærerutdanninger for å forebygge fordommer og utenforskap
- Dekker ulike utfordringer knyttet til demokrati, slik som rasisme, islamofobi, antisemittisme, hatprat og ekstremisme
- Jobber med skoler over en tidsperiode på 12 – 18 måneder
- Skreddersydd oppfølging til skolens egne behov
- Kompetanseheving og opplæring: kurs, foredrag og workshops

Støttes av Kunnskapsdepartementet og Utdanningsdirektoratet.
Det er gratis for norske skoler å benytte seg av Dembra.

- **Inkludering og deltakelse**

- et inkluderende skolemiljø der elevene gis rom og trygghet til å delta

- **Kunnskap og kritisk tenkning**

- kunnskaps- og ferdighetsutvikling i undervisningssituasjonen

- uenighetsfellesskap

- **Mangfoldskompetanse**

- forståelse for hva mangfold er og evne til å handle i et mangfoldig samfunn

- **Eierskap og forankring**

- lærere og skoleledere definerer sammen skolens behov og aktuelle aktiviteter, som bør forankres i langsiktige planer

- **Skolen som helhet**

- skoleledelsens og lærernes arbeid med forebygging gir best effekt om den gjennomsyrrer alle skolens nivåer

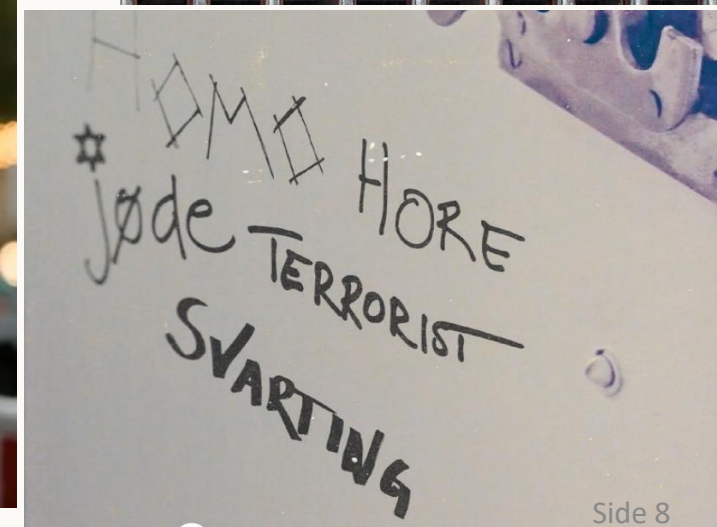
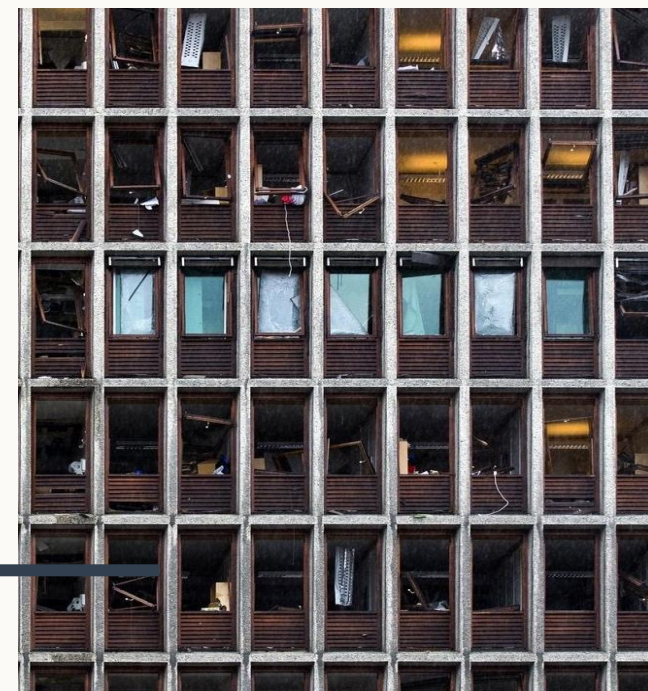
dembra

Rasisme, fordommer, gruppefiendtlighet

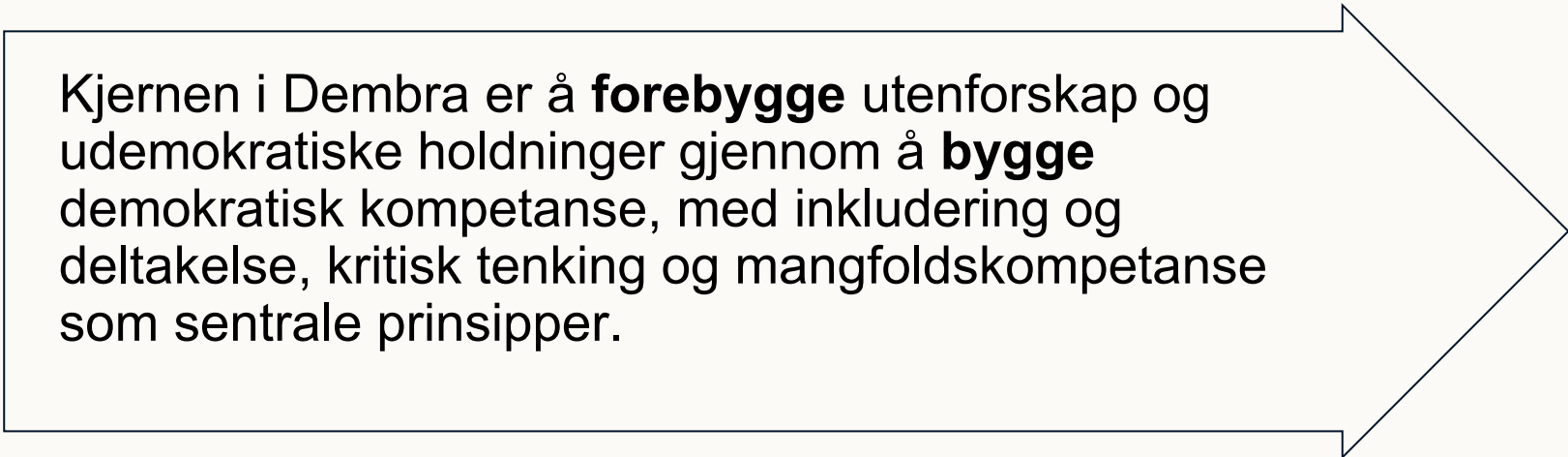

Fordommer Gruppefiendtlighet Ekstremt hat

Tilhørighet, forståelse, innflytelse over eget liv

dembra Forebygge ved å bygge

Kjernen i Dembra er å **forebygge** utenforskap og udemokratiske holdninger gjennom å **bygge** demokratisk kompetanse, med inkludering og deltakelse, kritisk tenking og mangfoldskompetanse som sentrale prinsipper.

- **Fordommer, gruppefiendtlighet, hatprat** fungerer ved å fylle noen grunnleggende menneskelige behov
- **Forebygging** starter med å fylle disse behovene med positive alternativer til fordommer
- **Helhetlig innsats** der ulike utfordringer sees i sammenheng

dembra Whole school approach

1. Kompetanse hos lærere og ledelse
2. Undervisningen i klasserommet
3. Skolekultur
4. Ledelse
5. Foresatte og lokalmiljø

3 skoler pr. i dag:

- Narvik ungdomsskole
- Beisfjord barneskole
- Kjøllefjord skole (1.-10. kl).

Uønsket språkbruk blant barn og unge

RSK Vest-Finnmark barnehage og
grunnskole

4. November 2025

Språk har en funksjon

- Utvikles i tidlige barneår
- Kommunikasjon
- Utvikling av identitet og sosiale ferdigheter
- Trenes i sosial kontekst (for eksempel lek)
- Uttrykk for en atferd (positiv og negativ)
- Har behov for modellering

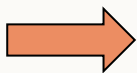
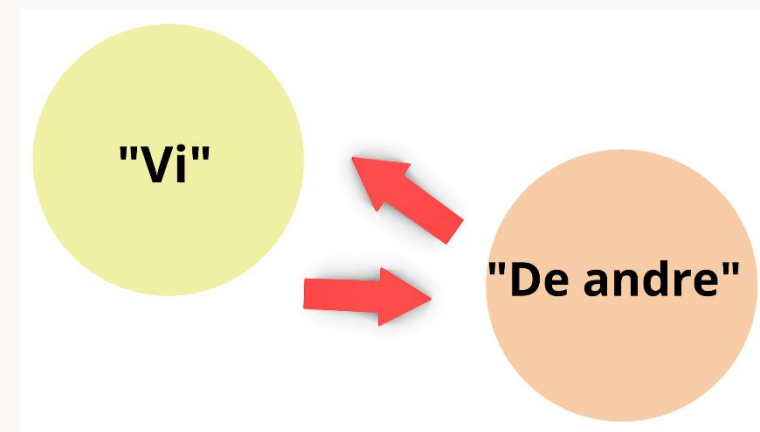
Språk og andregjøring

Grunnleggende menneskelig behov:

- Forståelse: kategoriserer for å skape oversikt
- Identitet: Definerer oss selv i relasjon til andre
- Tilhørighet

Konstruksjon av idéer om «de andre»:

- «De» som noe vesentlig annerledes enn «vi»
- «De» som likere enn «vi»
- «Vi» er bedre, eller riktigere, enn «de».

Styrket samhold og selvfølelse gjennom motsetninger, negative karakteristikk, fordommer og stereotyper.

dembra

- Eksplisitt ekskludering, diskriminering, hets og hat
- **Andregjøring**: ord, handlinger og prosesser som plasserer noen individer som «de andre», som noen som ikke er en del av «vi/oss».

Ikke vær så jævlig gay, da!

Du løper som en jente!

Denne leken er bare for to...

Er du helt CP-skada, eller?

Dere som er samer...

Kan du sende meg hudfargen...?

dembra

Språkbruk i barneskolen

- Rapport fra Redd Barna, 2021
 - 3., 5. og 7. klassinger over hele landet

https://www.reddbarna.no/content/uploads/2021/01/RB_Gi_oss_spilleregler_Redd_Barna_2021_BOKMAL-2.pdf

dembra

Hvilke ord brukes?

Tradisjonelle banneord:

Helvete Jævla
Satan, kor dum du er
Fuck you bitch Fuck Satanist
Jævla idiot Dæven
shit Jævlig Dritt Faen
Dra til helvete Satan
Dæven i helvete

Seksuelt språk og trakassering:

Pedofil Kuk Fitte
Rasshøl Baller Dick Ballepikk
Pikk Din jævla bitch Ballesuger
Morapuler Mora di er en mann Du suger
Rævhull Jævla hore Hore Bitch
Jævla fittefyr Piketryne Pussy
Motherfucker Vagina Jævla balleslikker Rævpuler
Mora di knulla en gris Kuksuger
Fitteunge Satans horunge

Flere diskriminerende ord:

CP Mongo
Dvergsyndrom Hemma CP-skada lille jævel
Handikappa fyr
Din mongoline faen Har du CP?
Synsforvirret dritt
Dverg CP-skada faen

Utseende, kropp og klær:

Fleskimage Liten
Stygg Du er så tjukk
Feitebolle Tjukkas Lav
Du er så liten
Du er feit Feiting Rumpetryne
Du er stygg
Du er fattig Pell den lille ræva di til helvete

Rasistiske ord:

Pakkis Jævla neger
Svarting Svarte afrikaner
Hvit neger Jævla pakkis
Kineser Neger Nigger
Allah akbar*

Andre ord:

Stupid Rage** Trash
Du er skada Er du skutt?
Walla bror
Gå og sleng tissen din over gjerdet
Jeg eide deg* Narkoman
Drittunge Nazist Jeg hater deg
Jævla Judas Voldtekter
Din kjøttpølse
Drama queen
Dumass Drep deg selv
Jævla narko Mammasønn
Din uteligger Drittsekk
Pappasønn
Jævla kjøtt hue

Kjønnsidentitet og seksuell orientering

Er du gay? Trans
Jævla homotryne Gay
Homse Lesbisk
Homofil Jævla homo Gay shit

(Redd Barna, 2021)
«Gi oss spilleregler»

dembra

Språkbruk i barneskolen

- 1.-3. trinn: Ekskluderende språk og tradisjonelle banneord.
- 4.-7. trinn: Mer identitetsfokuserte skjellsord.
- Ord læres av eldre elever, søsken, foreldre og sosiale medier. Mer tid alene hjemme og «frislipp» på sosiale medier.
- Språkbruk verre i klasser med dårlig klassemiljø

Å irettesette eller kjefta på elever foran klassen ga dårlig stemning, og det påvirket klassemiljøet i negativ retning.

Hva skaper styggere språkbruk i klasserommet?

- **Elever påvirkes av hverandre og eldre elever.** Det er ikke lett for elever å stå imot, fordi de er redde for å ikke være en del av gjengen.
- **Voksne som ikke reagerer** på stygt språkbruk.
- **Straff og urettferdig behandling**, for eksempel når vi må sitte inne i friminuttene eller skoledagen er over.
- **Det å pålegge oss regler eller det å skrive under kontrakter** om krenkelser og språkbruk som vi ikke selv har vært med på å utvikle.
- **Snitching.** Når barn ikke tør å si ifra, fordi de er redde for å bli kalt snitch og hvilke følger det vil ha for dem.
- **Sosiale medier, spill og økt skjermtid.** Dette kombinert med at foreldre blir mindre observante og pålogget barnas digitale liv på mellomtrinnet.
- **Rasisme og diskriminering.** Voksne som ikke sier imot og stopper diskriminerende og rasistiske ord og handlinger.
- **Forskjellsbehandling mellom elever** – og mellom jenter og gutter – i hvordan dere reagerer på hva elever sier og gjør.
- **Foreldre og søsken hvis de ikke er gode forbilder.**

Redd Barna 2021, «Gi oss spilleregler!» – s. 12

Hva fremmer positiv språkkultur i klasserommet?

- **Gi oss spilleregler**, og la oss være med på å lage dem. Involver oss!
- **Vær tydelige** på hva som er greit og ikke greit å si.
- **Øv på å si positive ord** med klassen din. Vær et godt forbilde – og ros oss gjerne når vi gjør bra ting. Det smitter over på oss.
- **Start tidlig på barneskolen** med å snakke om hva ord betyr, og la oss snakke sammen om hvordan språkbruk påvirker klassemiljøet.
- **Reager tidsnok** og ta tak i ord og ytringer som er sårende og vonde.
- **Jobb imot rasistiske ord og handlinger.**
- **Jobb med nettvett.** Hjelp oss å håndtere overgangen til bruk av sosiale medier, YouTube og andre digitale flater.
- **Vær gode forbilder.**
- **Vær oppmerksom og rettferdig.**
- **Ivareta oss som tør å si ifra** på skolen.
- **Ha mange nok voksne på skolen** – både i timene og ute på inspeksjon i friminuttene.
- **Vis omsorg og forståelse.** Forstå at vi noen ganger sier stygge ting fordi vi er fortvila, har opplevd vonde ting eller ikke har det godt hjemme.

Redd Barna 2021, «Gi oss spilleregler!» – s. 13

<https://www.youtube.com/watch?v=CzEEUVZ4ALs>
Norsk Folkehjelp NPA

Kunnskap og kritisk tenkning som verktøy
sammen med barna

Gruppebaserte skjellsord som rettet
banning

Banning knyttet til følelser

Banning som: aggressiv, emosjonell, sosial,
stilistisk

De to siste: identitetsmarkør, signalisere
tøffhet eller nærhet/vennskap. Gir opphav
til «bare tull»-frasen

Kan såre selv når dette ikke var intensjonen

Det sosiale fellesskapet

<https://www.dembra.no/no/fagtekster-og-publikasjoner/publikasjoner/sosiale-gruppedynamikker-som-drivkrefter-i-mobbing>

Negative og hatefulle ytringer kan være en del av denne strategien (symptom)

- «Mennesker er eksistensielt avhengige av å tilhøre en eller annen form for sosialt miljø for å føle seg akseptert, anerkjent og verdsatt og følgelig oppleve verdighet og mening» (Lyng, S. 2019; Søndergaard, 2009: 29-30; 2012: 360).
- Frykten for å ikke skulle passe inn i det definerte fellesskapet skaper *sosial eksklusjonsangst*.
- Kan føre til *sosial panikk* om medlemmene i gruppen opplever at deres egen tilhørighet og inkludering er truet
- En mekanisme blir da å flytte fokuset fra seg selv over på noen andre, og dermed trygge egen posisjon i gruppen.
- **Svak samhørighet** og **sterk grad av usikkerhet** i barne-/elevgruppen kan være opprettholdende faktorer for at den sosiale angsten får fotfeste, og dermed påvirker dynamikken.

dembra Humor

- Vi mener ikke alt vi sier
- Vi mestrer ulike diskurser i ulike rom
- Vi kan motiveres ut fra tilhørighet, respons og ønske om status
- «Men vi bare koddet!»
 - Status å være morsom
 - Bygger samhold
 - Markerer gruppe: identitetsmarkør «vi» og «de andre»

Fra en samtale på 7.trinn:

– Negative ord er på en måte positive. Vi bare koddet med hverandre. Det er gøy!

RB: Dere blir ikke lei dere for det?

– Nei.

RB: Hvorfor blir dere ikke lei dere?

– Fordi ingen bryr seg.

RB: Hvorfor bruker dere stygge ord?

– For å vise et poeng. Det blir bedre setninger hvis vi bruker stygge ord.

– Det er fordi det er flere ord vi kan bruke. Ikke så mange positive ord vi kan bruke.

RB: Jeg ser at dere bruker mye ord som gay, lesbe og homse.

Hvorfor bruker dere disse ordene?

– Fordi vi snakker sånn. Step bro. Det er så gay.

– Det er bare en greie vi har koddet med. Hvis noen sier noe eller gjør noe på en måte, så sier vi det er så gay, eller at han er homse.

dembra

- Humor for de det rettes mot?

Utsagn som «bare tuller» (skaper) forventninger til mottaker.

Mottakerne risikerer å bli stående igjen som den som ikke har humor: Det forventes at man selv ler av det som ble sagt.

Moldrheim, 2021

"Jeg spurte om han hadde bedt dem om å stoppe. Det kunne han aldri finne på å gjøre, sa han. Enten hadde de trodd at han faktisk var homofil, eller så ville de tenkt at han var lettkrenka."

Noah var selv med på humoren, og ville ikke skape en ubehagelig situasjon i vennegjengen. Derfor følte han at han ikke hadde noe rom til å slå ned på kommentarene.

Sosiale medier

Andre elever

Eldre/voksne som
ikke reagerer

Spill

Trenere

«Som å høre faren
min se på
fotballkamp»

«Hore» og «homo»: Hvorfor snakker norske barn så stygt?

Rasistisk og seksualisert språk regnes som et problem på nesten alle norske skoler. Hva er det som skjer med barna i 5. klasse, og hvordan kan vi bli kvitt den mest krenkende ordbruken? Med journalist Thea Eide.

Foto: Marte Gundersen

MANDAG 29. SEPTEMBER, 2025

Forklart

«Hore» og «homo»: Hvorfor snakker norske barn så stygt?

15 MIN

 Lytt

Hør flere episoder

Forklart

<https://www.aftenposten.no/podkast/ap/episode/135833>

Kjønnforskjeller

Hvem som sier
hva til hvem
vesentlig

«Rage bait»

«Roasting»

Kortsiktig og langsiktige perspektiver på håndtering

Hva skal vi reagere på, hvorfor skal vi reagere og hvordan?

dembra

Det brenner: Reaksjon

Langsiktig arbeid

- Stopp krenkelse
- Ta et skritt tilbake
- Komme med alternative forslag
- Reagere tydelig og konsekvent/lik

- Planfesting
- Etablere regler for samhandling, diskusjon og meningsbrytning
- Klasserommet som inkluderende uenighetsfellesskap – holdninger, kjøreregler og øvelse
- Benytte «teachable moments» - der og da eller «neste time»
- Refleksjonsøvelser
- Dembras prinsipper
- Involvere og jobbe sammen med foresatte og lokalsamfunn

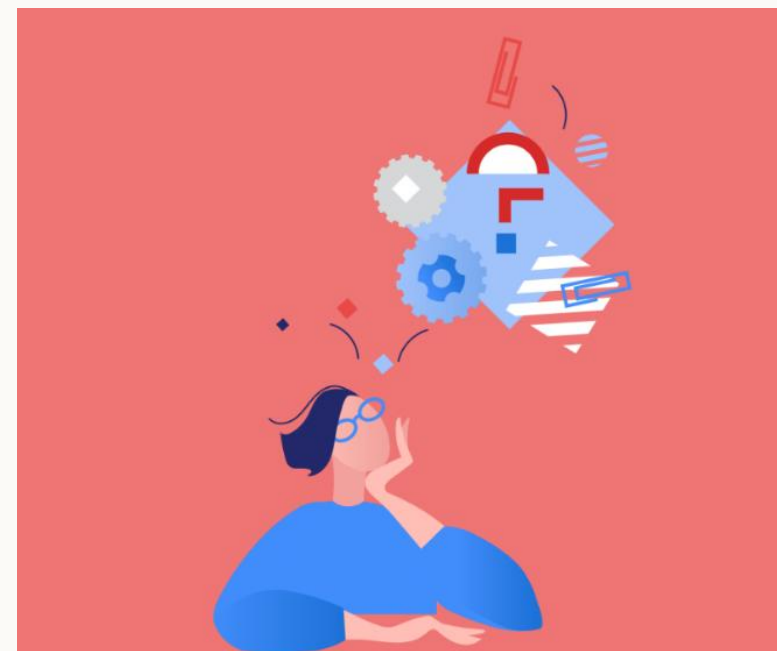
Metoder i klasserommet/barnegruppen

- Utarbeide felles regler i samarbeid med barna. «Hvis dette skjer, hvordan skal jeg reagere da?»
- Bevisstgjøring: snakk om språkbruk (både ønsket og uønsket) sammen med barna
- Filosofisk samtale med barn
- Pedagogisk analyse «hva kan det henge sammen med?»
- Hva er innenfor min kontroll?
- Foreldredialog - <https://www.dembra.no/no/nyheter/foreldremoter-med-fokus-pa-dialog>
- Samarbeidsbaserte metoder med varierende gruppesammensetninger, eksempelvis puslespill-metoden (jigsaw).
- Se kompleksiteten i hva som foregår: Hvilken funksjon har det som hender her og for hvem? Hva skjer med barnet handlingen er rettet mot? Hvilke identiteter bygger barnet opp gjennom atferden?

dembra

Språkbruk – skap refleksjon

- Trygt fellesskap for identitetsutvikling
- Kunnskap og kritisk tenkning
- Nysgjerrighet og utforskning av elevens egen språkforståelse
- Fra "vi bare kødder" til øvelse i perspektivtaking og det å forstå konsekvenser for andre
- Refleksjon: Hvordan er språket mitt knyttet til identitet og andregjøring?

Kunsten i å balansere
relasjonbygging og grensesetting

Investere i «fredstid», gjør
relasjonen robust i «krigstid»

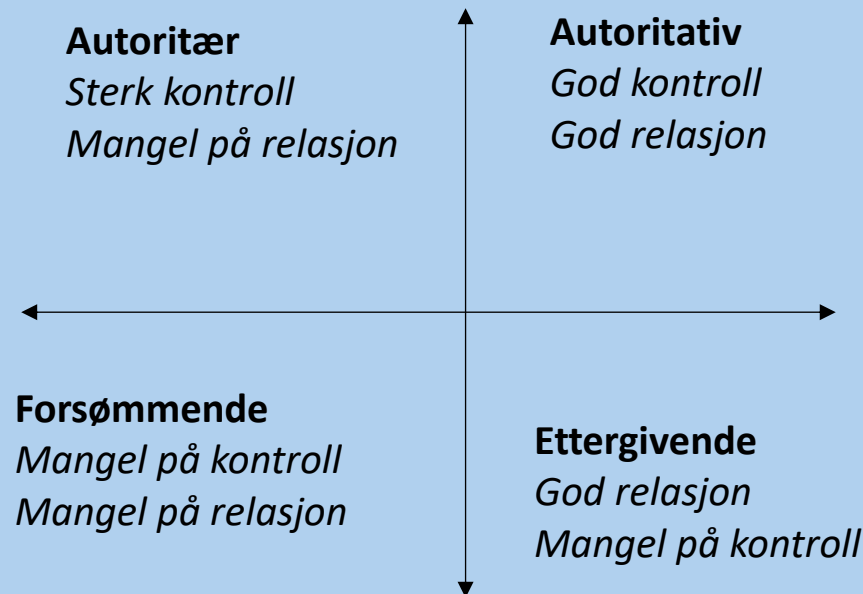
Nøkkelord: Lytte, anerkjenne, se
eleven, være nysgjerrig, heie på
eleven, vise at man har
mestringstro, juble sammen med
eleven for seire.

Banking time
10 sekunder ekstra
Bruke tid på å bygge et godt og
trygt klassemiljø i starten
Hils på elevene – også utenom
undervisning!
Lær navn
Refleksjonsnotat

Relasjonskompetanse

Kontrollakse

Makt

Anerkjennelse, bli
sett, tilhørighet, den
trygge voksne

Modell etter Diana Baumrind

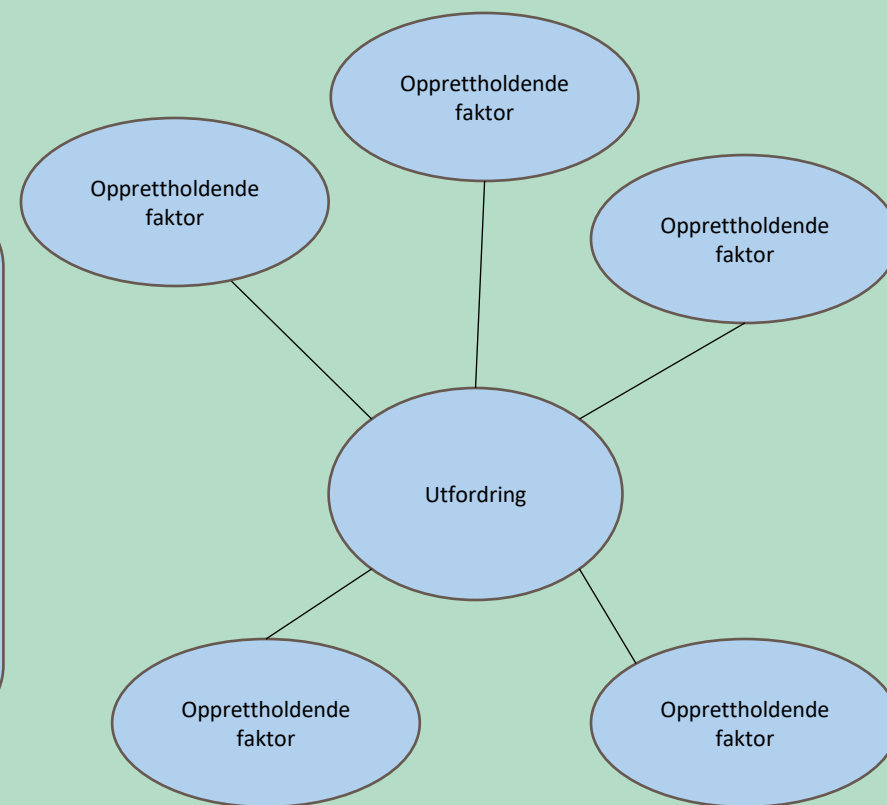
Pedagogisk analyse som analyseverktøy

Metoden baserer seg på Thomas Nordahls LP-metode, men presenteres her i en «light»-utgave

Utfordring identifiseres og presenteres for teamet/kollegiet/L P-gruppe

Gruppen stiller oppklarende spørsmål til veisøker/den som eier utfordringen – for å forstå saken bedre. Gjennomføres som rekkeframlegg

Opprett-
holdende
faktorer
identifiseres

Opprettholdende faktorer kategoriseres

Eleven som individ

Elevens
individuelle
forutsetninger,
hjemme-
forhold,
skader, vansker

Eleven som aktør

Elevens
virkelighets-
oppfatning,
Selvoppfatning,
mestrings-
strategier

Eleven i kontekst

Læringsmiljø
Undervisning
Relasjoner

**Eleven i samspill med de
ulike sosiale systemene**

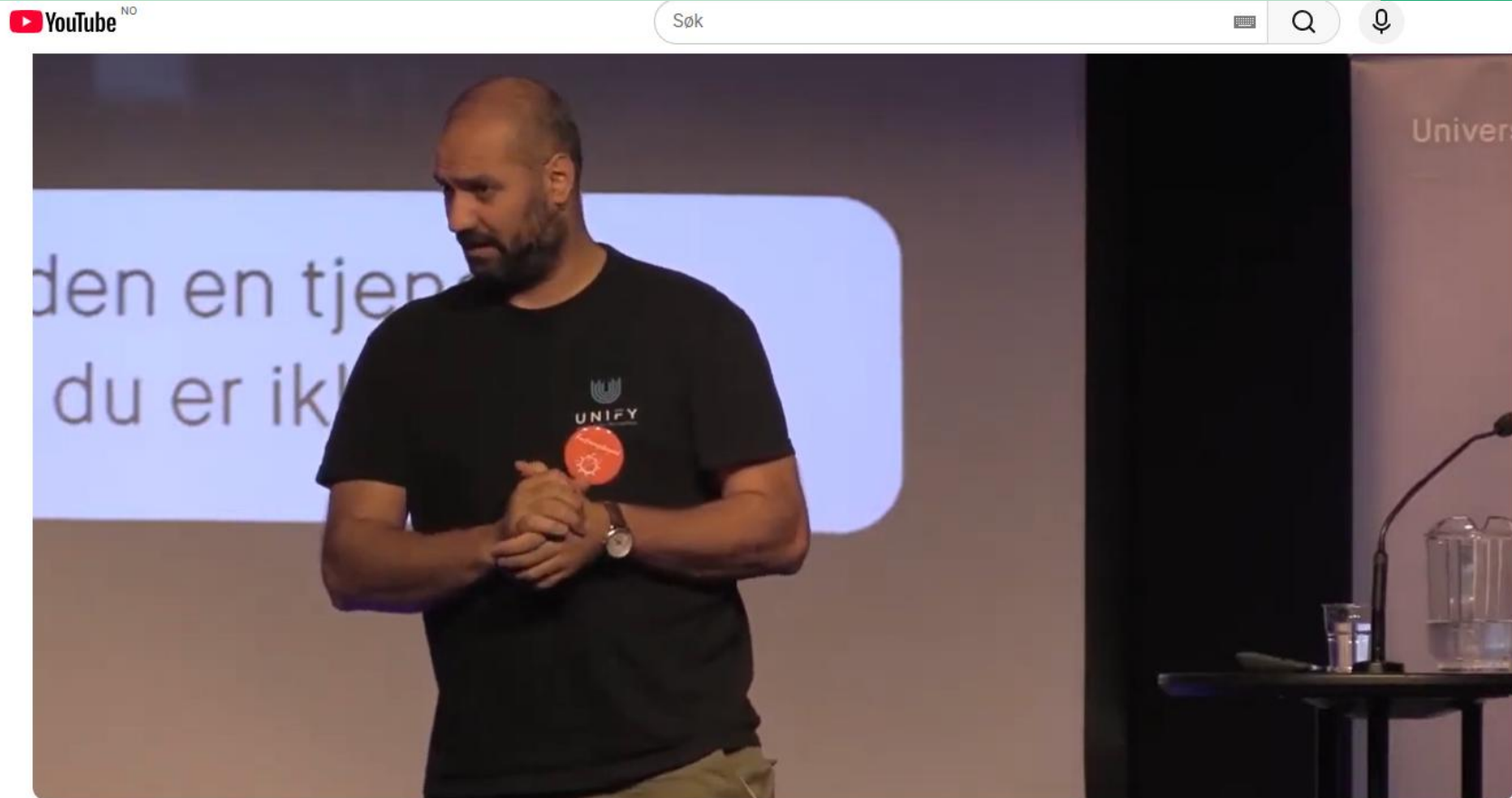
**Identifisere
hvilke faktorer
som vi har
muligheten til
å gjøre noe
med,
og legge bort
de faktorene vi
ikke kan
påvirke**

Finne målrettede tiltak for utprøving basert på de opprettholdende faktorene vi kan påvirke.

Legge en plan for gjennomføring

Evaluerer i teamet/gruppen etter endt gjennomføring

Hvilke effekter ser vi? Må vi prøve noe annet?

«Er snitching også dialog?»

Universitetet i Sørøst-Norge (USN)
2,22k abonnenter

Abonner

18

Del

Last ned

Klipp

3 158 avspillinger 9. okt. 2021

Foredrag ved prisbelønte Marco Elsafadi, som snakker om relasjoner og hvordan du som voksen kan få en bedre dialog med barn og ungdom.

Foredraget var en del av arrangementet «Er du snitch er du ferdig», under Forskningsdagene 2021 ved USN. Målet er å belyse snitch-kulturen fra ulike ståsted for å forklare foreldre, foresatte, lærere og andre hvordan de kan håndtere snitch-kultur på barn og unges premisser.

<https://www.youtube.com/watch?v=1xzbBwPdIgY>

dembra

Øvelser på dembra.no

- Øvelser om språk og dialog
 - Skjellsordtreet
 - Filosofisk samtale: hva er ytringsfrihet?
 - Lurt å si? Språk som påvirker andre
 - Min stemme: hvordan bruker jeg den?
 - Ytringsfrihet: hva betyr det for deg?
 - Skjellsord og negativ språkbruk
- Øvelser om kritisk tenkning
 - Fakta, mening eller fordom?
 - Usaklig eller personangrep?
 - De blinde mennene og elefanten: perspektivøvelse
 - Hva mener du? Snakk sammen!
 - Begrepsøvelse: Hva vil det si?
- Øvelser om identitet, mangfold og tilhørighet
 - <https://www.dembra.no/no/undervisningsopplegg/tenk-om-alle-kunne-vaert-akkurat-som-meg>
 - <https://www.dembra.no/no/undervisningsopplegg/begrepsoppgave-hverdagsrasisme>
 - <https://www.dembra.no/no/undervisningsopplegg/nar-jeg-ser-deg-ser-jeg>
 - <https://www.dembra.no/no/undervisningsopplegg/identitetsovelse>
 - <https://www.dembra.no/no/undervisningsopplegg/fordomstreet>
 - <https://www.dembra.no/no/undervisningsopplegg/typisk-same>

Samehets.no

- En veileder fra Sametinget utviklet i samarbeid med Politidirektoratet

Veileder

Materiell

Opplevd samehets?

Samehets er ubehagelig og
erende. Det kan også være
art.

Samehets.no

Hjem Aktuelt

Om oss

Mediabank

Materiell

Ressurser

[Vis alle](#)

Hvordan diskutere uten å ty til
hets

Vil du forebygge samehets?

Når barn opplever samehets

Hva beskriver din situasjon?

Norsk bokmål

www.samehets.no

Mine saker

Har du opplevd trakassering, diskriminering eller hatefulle ytringer?

Rapporter det her. Det du deler, blir behandlet med omtanke og respekt. Hver rapport bidrar til økt forståelse og gjør en forskjell.

[Rapporter hendelse](#)

<https://stoppmuslimhat.no/>

Hva kan barnehageeier og skoleeier gjøre?

- Kartlegge kompetanse hos de ansatte og styrke denne
- Forventningsavklare: Hvordan ønsker vi at barnehagene og grunnskolene i Vest-Finnmark skal være?
- Organisere felles ledersamlinger for styrere og rektorer – tørre å øve på praksis gjennom case og rollespill
- Følge opp styrere og rektorer og etterspørre hvordan det går – være støttende og oppsøkende – modellere god praksis for deres ledere
- Lag rom for å kunne fokusere på langsiktig, forebyggende arbeid
- Bli en Dembra-skole 😊

- Språk er et uttrykk for noe bakenforliggende (holdninger, gruppemekanismer...)
- Nulltoleranse for uttrykket ikke nok
 - målrettet og langsiktig arbeid med inkludering og holdninger
- Dembras prinsipper i alle aktiviteter og relasjoner:
 - Inkludering og deltakelse
 - Kunnskap og kritisk tenkning
 - Mangfoldskompetanse

Camilla Irene Davidsen

Dembra-koordinator – Stiftelsen Narviksenteret

Kontaktinformasjon:

Telefon: 93 66 54 55

E-post: cd@narviksenteret.no

Stiftelsen Narviksenteret:

<https://stiftelsennarviksenteret.no/>

Dembra: <https://www.dembra.no/no>